

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هدف کلی: آشنایی با سیره و روش رهبری پیامبر اسلام (ص)

اهداف آموزشی

تبیین برخی از ابعاد رهبری پیامبر اسلام (ص)

آشنایی با برنامه‌هایی جهت وحدت مسلمانان

به کانال ما در تلگرام بپیوندید

لینک کانال: t.me/mahmoudi_izeh

مجتبی محمودی

دبیر دین و زندگی شهرستان ایذه

سال تحصیلی: ۱۴۰۱ - ۱۴۰۰

پیشوای اسوه

درس هشتم

نکته

در درس گذشته با مسئولیت‌های پیامبر آشنا شدیم. یکی از مسئولیت‌های رسول خدا ﷺ، تشکیل حکومت و رهبری مسلمانان بود. در این درس به این سؤال می‌پردازیم که سیره و روش رهبری ایشان چگونه بود؟

۱- پیامبر اکرم (ص) چگونه حکومت اسلامی را بنا نهاد؟

۲- پیامبر اسلام (ص)، در مدت ده سال حکومتی که در مدینه داشت، چگونه زندگی کرد؟

رسول خدا ﷺ، اسوه رهبری

پیامبر اکرم ﷺ پس از سیزده سال تلاش برای هدایت مردم مکه، با دعوت مردم مدینه، به این شهر هجرت کرد و به فرمان خداوند، حکومت اسلامی را بنا نهاد. این حکومت، به تدریج گسترش یافت و در مدت ده سال، سراسر شبه جزیره عربستان را فرا گرفت. آن حضرت، در ظرف این ده سال، به گونه‌ای زندگی کرد که در همه زمینه‌های فردی و اجتماعی، از جمله در جایگاه رهبری از سوی خداوند

سوال

به عنوان الگو و اسوه مؤمنان معرفی شد (۲) **ایه اشاره به الگو و اسوه بودن پیامبر(ص) برای مومنان دارد**

طبق **ایه** لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ

قطعاً برای شما در رسول خدا سرمشق نیکویی است

لِمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ

۱ **برای کسی که امید دارد به خداوند**

وَالْيَوْمِ الْآخِرِ

۲ **و روز رستاخیز امید دارد**

و ذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا **پیامبر برای چه کسانی سرمشق نیکویی است؟**

۳ **و خدا را بسیار یاد می‌کند.**

برخی از ابعاد رهبری ایشان عبارت‌اند از:

- ۳- پیامبر (ص) کوشید تا چگونه جامعه‌ای بنا کند؟
- ۴- کوشش پیامبر برای بنا کردن جامعه‌ای عادلانه در چه شرایطی انجام گرفت؟

۱- تلاش برای برقراری عدالت و برابری

یکی از اهداف مهم حکومت الهی رسول خدا ﷺ اجرای عدالت بود و ایشان در این مورد با قاطعیت عمل کرد و کوشید تا جامعه عادلانه‌ای بنا کند که در آن از تبعیض خبری نباشد و همه در برابر قانون الهی یکسان باشند. این اقدام پیامبر اکرم ﷺ در شرایطی انجام می‌گرفت که در جامعه آن روز حجاز و سایر کشورها، تبعیض و تفاوت طبقاتی یک قانون پذیرفته شده بود و کسی با آن مخالفت

نمی‌کرد. آن حضرت، درآمد بیت المال را میان مسلمانان به تساوی تقسیم می‌کرد و فرقی میان عرب و غیرعرب نمی‌گذاشت. (با همهٔ بردباری و ملایمتی که در برابر پایمال حق شخصی خود داشت، در برابر نادیده گرفته شدن حقوق افراد جامعه می‌ایستاد و کوتاه نمی‌آمد و متجاوزان حقوق مردم را در هر موقعیت و مقامی که بودند، مجازات می‌کرد) ۶

۵- پیامبر اسلام بیت المال را چگونه میان مسلمانان تقسیم می‌کرد؟

نمونه

۶- پیامبر اسلام در مقابل متجاوزان به حقوق خود و دیگران، چگونه رفتار می‌کردند؟

در زمان‌های گذشته، قبایل جایگاه مخصوصی داشتند و برخی قبایل برتر از برخی دیگر شمرده می‌شدند. روزی فردی از یکی از قبایل صاحب نام مدینه، دزدی کرد و جرم او ثابت شد. رؤسای

تلاش برای برقراری عدالت و برابری
محبت و مدارا با مردم

۱- سوره احزاب، آیه ۲۱.

سخت کوشی و دلسوزی در هدایت مردم
مبارزه با فقر و محرومیت
ایجاد اخوت اسلامی

۷- ابعاد رهبری رسول خدا را نام ببرید و هر کدام را توضیح دهید؟

قبیله فکر می کردند که رسول خدا ﷺ به دلیل جایگاهی که قبیله این فرد دارد، وی را مجازات نخواهد کرد؛ اما با کمال تعجب دیدند که پیامبر می خواهد حکم را اجرا کند. واسطه های مختلفی نزد رسول خدا ﷺ فرستادند، تا ایشان را از اجرای حکم منصرف کنند. حتی برخی نزدیکان رسول خدا ﷺ را واسطه قرار دادند، اما ایشان نپذیرفت و به آنان فرمود:

۱) «اقوام و ملل پیشین بدین سبب، دچار سقوط شدند که در اجرای عدالت، تبعیض روا می داشتند؛ اگر شخصی قدرتمند و صاحب نفوذ از ایشان دزدی می کرد رهایش می کردند و اگر

نکته این سخن به یکی از ابعاد رهبری پیامبر اسلام یعنی تلاش برای برقراری عدالت و برابری اشاره دارد

۲- معمولاً اطرافیان یک رهبر برای اینکه خود را به او نزدیک کنند، چه کار می کنند؟

۳- اگر شخصی می خواست بدی های دیگری را نزد پیامبر بازگو کند، ایشان چه می فرمودند؟

رفتار رسول خدا ﷺ با مردم به قدری محبت آمیز بود که مردم، ایشان را پدر مهربان خود می دانستند و در سختی ها به ایشان پناه می بردند. معمولاً اطرافیان یک رهبر برای اینکه خود را به او نزدیک کنند، (عیب دیگران را نزد او بازگو می کنند) اما رسول خدا ﷺ به یاران خود می فرمود **۳** (بدی های یکدیگر را پیش من بازگو نکنید؛ زیرا دوست دارم با دلی پاک و خالی از کدورت با شما معاشرت کنم) **۲**

نکته

این سخن به یکی از ابعاد رهبری پیامبر اسلام یعنی محبت و مدارا با مردم اشاره دارد

۴) (هرکس به خانه آن حضرت می رفت، به او احترام می گذاشت تا آنجا که گاهی ردای خود را زیر پای او پهن می کرد یا بر جای خود می نشاند. هرگز در مقابل یارانش پای خود را دراز نمی کرد و سعی می کرد تا وقتی که آنها نشسته اند، در کنارشان باشد. اگر درباره آخرت حرف می زدند با آنان همراهی می کرد؛ اگر درباره خوردنی و آشامیدنی و سایر امور روزمره سخن می گفتند، از روی لطف و مهربانی با آنان هم سخن می شد. گاهی در حضور پیامبر، شعر می خواندند، یا از گذشته خود می گفتند، در همه این موارد، آنان را منع نمی کرد، مگر اینکه کار حرامی مانند غیبت کردن از آنان سر می زد؛ در این موارد

بود که آنان را از ادامه بحث باز می داشت) **۴** - چند مورد از رفتار محبت آمیز رسول خدا با مردم را بیان کنید؟

۳- سخت کوشی و دلسوزی در هدایت مردم

پیامبر چنان علاقه مند به نجات مردم از گمراهی بود که سختی ها و آزارهای این راه، هرگز سبب دوری او از مردم نگردید و آن قدر برای هدایتشان شبانه روز تلاش کرد که خداوند در این باره خطاب به مسلمانان فرمود: **۵** - خداوند درباره علاقه مندی پیامبر به نجات مردم از گمراهی خطاب به مسلمانان چه فرموده است؟

۵) (رنج شما برای او سخت و دشوار است و بر [هدایت] شما حریص (به شدت علاقه مند) است.) **۵**

نکته

این سخن به یکی از ابعاد رهبری پیامبر اسلام یعنی سخت کوشی و دلسوزی در هدایت مردم اشاره دارد

۱- الطبقات الكبرى، ابن سعد، ج ۴، ص ۵۸.
۲- مسند أحمد بن حنبل، چاپ الرساله، ج ۶، صص ۳۰۲-۳۰۱.
۳- سوره توبه، آیه ۱۲۸.

1

با همه این دلسوزی ها و زحمت ها، دشمنی سران قریش با ایشان روز به روز بیشتر می شد. (می گفتند

او ساحر و جادوگر است،^۱ می گفتند دیوانه است، بر سر و رویش خاکستر می پاشیدند، طعنه و نیش زبان به او می زدند.)^۱ با وجود اینها، آن قدر با مهربانی و صبر و تحمل، به هدایت مردم ادامه می داد که گاه

نزدیک بود از شدت غصه و اندوه فراوان از پا در آید که خداوند به او فرمود :

لَعَلَّكَ بِاِخِي نَفْسِكَ
اَلَا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ^۲

شاید که جانت را [از شدت اندوه] از دست بدهی.
از اینکه [مشرکان] ایمان نمی آورند.

نکته

این آیه به یکی از ابعاد رهبری پیامبر اسلام یعنی سخت کوشی و دلسوزی در هدایت مردم اشاره دارد.

پیامبر به سعادت اخروی مردم بسیار علاقمند بودند از این رو شبانه روزی برای هدایتشان تلاش می کردند، و از آنجا که می دانست کفر و شرک مردم آنان را وارد چه بیزباه خطرناکی می کند و چه عاقبت دردناکی را برایشان رقم می زند، دلش به حال تک تک کافران و مشرکان می سوخت و از ایمان نیاوردن ایشان اندوهگین می شدند به نظر شما چرا پیامبر تا این اندازه از ایمان نیاوردن برخی مردم اندوهگین می شد؟

فعالیت کلاسی ۱

۲- امام علی (ع) درباره سخت کوشی و دلسوزی پیامبر (ص) چه فرموده است؟

امام علی عليه السلام که در بیشتر این صحنه ها در کنار رسول خدا صلى الله عليه وآله بود، درباره تلاش بی پایان پیامبر می فرمود: «پیامبر طبیعی سیار بود، [برخلاف سایر طبیبان] او خود به سراغ مردم می رفت، داروها و مرهم هایش را خودش آماده می کرد و ابزارهای طبابت را با خود می برد تا بر هر جا که نیاز باشد مرهم بگذارد؛ بردل های کور، گوش های کر، زبان های گنگ؛ او با داروهای خویش، بیماران غفلت زده و سرگشته

این سخن به یکی از ابعاد رهبری پیامبر اسلام یعنی سخت کوشی و دلسوزی در هدایت مردم اشاره دارد

۳- پیامبر (ص) به ناچار مسلمانان را برای مقابله با چه کسانی بسیج می کرد؟

3 (آن حضرت، تلاش می کرد حتی کسانی را که با ایشان می جنگیدند هدایت کند و به سوی حق دعوت نماید. متکبران و برخی از بزرگان قبایل که تعالیم اسلام را به ضرر خود می دیدند، جنگ هایی را علیه آن حضرت به راه می انداختند، پیامبر صلى الله عليه وآله نیز به ناچار مسلمانان را برای مقابله با آنان بسیج می کرد.)³ اما به آنان سفارش می کرد: «اگر کافری در جنگ کشته شد، او را مثله نکنید، کودکان و پیران و زنان را نکشید، حیوانات حلال گوشت را نکشید مگر اینکه برای تغذیه به آن احتیاج داشته باشید. هرگز آب مشرکان را زهرآلود نکنید و مزارع و نخلستان ها را نسوزانید.»⁴ و در جای دیگری می فرمود: اگر در بحبوحه جنگ، یکی از مشرکان خواست تا در مورد حقیقت اسلام مطالبی بداند، او در پناه اسلام است تا کلام خدا را بشنود، اگر اسلام را پذیرفت، او هم برادر دینی شماست و اگر قبول نکرد، او را به جایی که احساس امنیت می کند، برسانید و پس از آن خدا را برای غلبه بر او یاری بجوید.⁵

4- پیامبر (ص) به مسلمانانی که به جنگ با دشمنان اسلام می رفتند، چه سفارش هایی می کردند؟ نمونه یابی

اگر نمونه هایی از دلسوزی پیامبر در هدایت مردم را به یاد دارید بیان کنید.

- ۱- سوره مدثر، آیه ۲۴.
- ۲- سوره شعراء، آیه ۳.
- ۳- نهج البلاغه، خطبه ۱۰۸، ترجمه محمد دشتی.
- ۴- وسائل الشیعه، حر عاملی، ج ۱۵، ص ۵۸.
- ۵- اصول کافی، کلینی، ج ۵، ص ۲۷.

پاسخ

حضرت مردم مکه و اطراف آنرا به سوی توحید و خداپرستی و ترک بت پرستی دعوت می کرد. گاه آن مردم نادان او را سنگ باران می کردند، حضرت مجبور می شد که مکه را ترک گوید. خدیجه به دنبال حضرت، وقتی او را می یافت زخم های پای او را بانسنان می کرد ولی حضرت در همان حال در حق قومش دعا می کرد، و هرگز نفرین نمی نمود، و عرض می داشت: اللهم اغفر لقومی فانهم ظالمون؛ خدایا قومم را ببخش زیرا آنها نادانند و از مقام من آگاهی ندارند

- 1- یکی از ابعاد رهبری پیامبر (ص)، مبارزه با فقر و محرومیت است، آن را توضیح دهید؟
 2- رسول خدا (ص) نسبت به فقیران چگونه رفتار می کردند؟
 3- رسول خدا (ص)، در رابطه با همسایگان به یاران خود چه فرموده است؟

۴- مبارزه با فقر و محرومیت

۴ رسول خدا ﷺ هم با فقر مبارزه می کرد و به دنبال بنای جامعه‌ای آباد و دور از محرومیت بود و هم با کوچک شمردن فقیران و بینوایان به مخالفت برمی خاست. از این رو، مردم را به کار و فعالیت تشویق می کرد، از بیکاری بدش می آمد و کسانی را که فقط به عبادت می پرداختند و به کار توجه نمی کردند، مذمت می کرد.^۴ در عین حال^۲ (به فقیران بسیار احترام می گذاشت و اجازه نمی داد که به خاطر فقر مورد بی توجهی قرار گیرند و فراموش شوند. برخی از آنها دوست صمیمی ایشان به شمار می رفتند. ثروت را ملاک برتری نمی شمرد. به آسانی با فقیرترین و محروم‌ترین مردم می نشست و صمیمانه با آنها گفت‌وگو می کرد، آنان نیز رسول خدا ﷺ را همدل و همراز خود می یافتند.) آن حضرت به یاران خود می فرمود:
 ۳ «به من ایمان نیاورده است کسی که شب را با شکم سیر بخوابد و همسایه اش گرسنه باشد»^۳

بیشتر بدانیم

این سخن به یکی از ابعاد رهبری پیامبر اسلام یعنی مبارزه با فقر و محرومیت اشاره دارد

ترس از ثروتمند شدن!

رسول خدا ﷺ و یارانش در مجلسی نشسته بودند. تهیدستی که لباس کهنه‌ای به تن داشت وارد شد و در جای خالی کنار مردی ثروتمند نشست. مرد ثروتمند چهره درهم کشید و خودش را جمع و جور کرد و به کناری کشید.

پیامبر که رفتار او را دید، فرمود: ترسیدی از فقر او چیزی به تو برسد؟

آن مرد گفت: نه، یا رسول الله.

فرمود: ترسیدی از ثروت تو چیزی به او برسد؟

گفت: نه یا رسول الله.

پیامبر فرمود: ترسیدی لباس‌هایت در اثر تماس با او آلوده شود؟

گفت: نه، یا رسول الله.

فرمود: پس چرا خودت را جمع و جور کردی و از او فاصله گرفتی؟

آن مرد گفت: یا رسول الله، اعتراف می کنم که مرتکب خطا شدم و به جبران خطایم حاضرم نصف ثروتم را به این برادر مسلمان ببخشم.

مرد فقیر گفت: یا رسول الله، من نمی پذیرم.

حضار با تعجب پرسیدند: چرا؟!

مرد فقیر پاسخ داد: می ترسم بر اثر ثروت، من هم گرفتار غرور و خودخواهی شوم و روزی با برادر مسلمان خود این گونه رفتار کنم.

۱- اصول کافی، کلینی، ج ۲، ص ۶۶۸.

۵- ایجاد اخوت اسلامی

1 (رسول خدا ﷺ با ارزش‌های جاهلی مبارزه کرد. یکی از این ارزش‌ها تعصب‌های قومی و نژادی بود. آن حضرت برتری عرب بر غیر عرب را که از سنت‌های غلط جاهلی بود، باطل کرد و هر گونه فخر و افتخار به این گونه مسائل را مذموم شمرد. ملاک وی در تقسیم‌بندی، تقوای انسان‌ها¹ بود) و سرلوحه کار آن حضرت، این آیه شریفه بود:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ
إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى
وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ
لِتَعَارَفُوا
إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ
إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ^۱

ای مردم،

این آیه به یکی از ابعاد رهبری پیامبر اسلام یعنی ایجاد اخوت اسلامی اشاره دارد

پیام‌های آیه

همانا شما را از یک مرد و یک زن آفریدیم

همه انسانها چه مرد و زن با هم برابر هستند

و شما را اقوام و قبیله‌ها قرار دادیم هیچ قبیله‌ای بر قبیله دیگر برتری ندارد

تا با یکدیگر انس و آشنایی یابید. گرامی‌ترین انسان‌ها نزد خداوند، با تقواترین آن‌ها است

بی‌گمان گرامی‌ترین شما نزد خدا با تقواترین شماست
همانا که خداوند دانای آگاه است.

رسول خدا ﷺ در مدینه، حکومت اسلامی را بنا کرد و به طور طبیعی، افراد پیرامون وی بیشتر از مردم مدینه و مکه بودند. (اما اگر افرادی غیر عرب، ایمان می‌آوردند و در جمع مؤمنان قرار می‌گرفتند عزت و شرافتی مانند دیگران می‌یافتند و متناسب با توانایی‌شان مسئولیت می‌گرفتند.)²

در میان صمیمی‌ترین یاران وی، شخصیت‌هایی چون سلمان از ایران و بلال از حبشه به چشم می‌خورد که گویای توجه وی به همه انسان‌ها از هر نژادی بوده است.

نکته

2- اگر افرادی غیر عرب به اسلام ایمان می‌آوردند چگونه با آنان رفتار می‌شد؟

بیشتر بدانیم

ملاک برتری: نژاد یا ...؟

روزی تعدادی از مردم مکه دور هم جمع شده بودند که مسلمانان نیز در میان آنان بودند. هر کدام با تعصب، قبیله خود را معرفی می‌کرد و بدان افتخار می‌نمود. در این میان، شخصی رو به سلمان کرد و گفت: سلمان! بگو بدانم تو کیستی؟ پدر تو کیست؟ و اصل و ریشه‌ات چیست؟
سلمان گفت: اسم من سلمان و پدرم بنده خداست، من قبل از اسلام گمراه بودم و خداوند متعال به برکت محمد ﷺ هدایت‌م کرد، نیازمند بودم و خداوند به برکت محمد ﷺ بی‌نیازم نمود، برده بودم و خداوند به برکت محمد ﷺ مرا از قید بردگی آزاد ساخت، این حسب و نسب من است.

۱- سوره حجرات، آیه ۱۳.

در همان حال رسول خدا ﷺ وارد آن جمع شد. ایشان با شنیدن گفت‌وگوهای آن جماعت، آنان را این‌گونه مورد خطاب قرار داد: ای جماعت قریش! این را بدانید که، شرافت انسان به‌دینداری او، مروّت و انسانیت او به خصلت‌های اخلاقی وی، و اصالت انسان به عقل و اندیشه اوست.

سپس پیامبر ﷺ سلمان را مخاطب قرار داد و فرمود: سلمان! این را بدان که هیچ‌کدام از اینان بر تو فضیلت و برتری نخواهند داشت، مگر اینکه از تو پرهیزگارتر و با تقواتر باشند، اما اگر تو تقوا داشته باشی، پس تو افضل و برتر خواهی بود.^۱

سلمان فارسی بر اثر عمل به تعالیم پیامبر اکرم ﷺ به جایگاهی رسید که سایر صحابه رسول خدا ﷺ به آن مقام نرسیدند، به‌گونه‌ای که رسول خدا در باره‌اش فرمود: «سلمان از ما

اهل بیت است».

1- مهمترین ثمره اخوت مسلمانان با یکدیگر چیست؟ توضیح دهید

2- تبدیل همبستگی مسلمانان به دشمنی توسط دشمنان اسلام چه نتایج زیان‌باری در پی دارد؟

1 (مهم‌ترین ثمره اخوت مسلمانان با یکدیگر، به وجود آمدن قدرت بزرگی است که زورگویان و مخالفان با اسلام را از تجاوز به حقوق ملت‌های مسلمان باز می‌دارد و فرصت پیشرفت مسلمانان را فراهم می‌کند.) اما با کمال تأسف مشاهده می‌کنیم که در یکی دو قرن اخیر، دشمنان اسلام با یک نقشه دقیق و برنامه‌ریزی شده، همبستگی مسلمانان را به دشمنی با یکدیگر تبدیل کرده و اختلافات معمولی اقوام و مذاهب اسلامی را بزرگ جلوه دادند. (یکی از نتایج زیان‌بار این اختلاف‌ها، تجزیه کشورهای بزرگ اسلامی به کشورهای کوچک در سده اخیر بود تا قدرت‌های استعمارگر به راحتی بتوانند بر آنها سلطه پیدا کنند و ذخایر آنان را به تاراج ببرند.) این سیاست اکنون نیز از سوی این قدرت‌های استعماری در کشورهای منطقه در حال اجراست.

با توجه به همین مسئله، سال‌هاست که علما و دانشمندان دلسوز در جهان اسلام، به‌خصوص در ایران، روشنگری‌های فراوانی کردند تا بار دیگر، مسلمانان را علیه دشمنان اسلام متحد کنند و مانع درگیری‌های میان آنان شوند. یکی از این علما، امام خمینی رحمته‌الله بود. ایشان در هر فرصتی، مسلمانان را به «وحدت» دعوت می‌کرد و از اختلافات بازمی‌داشت. ایشان در یکی از پیام‌های خود به مسلمانان،

می‌فرماید: 3- امام خمینی (ره) درباره وحدت به مسلمانان چه می‌فرماید؟

3 («ای مسلمانان جهان که به حقیقت اسلام ایمان دارید، به پا خیزید و در زیر پرچم توحید و در

نکته

۱- روضه کافی، کلینی، ص ۱۸۲؛ بحار الانوار، مجلسی، ج ۲۲، ص ۳۸۲.

۲- بحار الانوار، ج ۱۸، ص ۱۹.

این سخن امام خمینی به یکی از ابعاد رهبری پیامبر اسلام یعنی ایجاد اخوت اسلامی اشاره دارد

سایهٔ تعلیمات اسلام مجتمع شوید و دست خیانت ابرقدرت‌ها را از ممالک خود و خزائن سرشار آن کوتاه کنید... دست از اختلافات و هواهای نفسانی بردارید که شما دارای همه چیز هستید. بر فرهنگ اسلامی تکیه کنید و با غرب و غرب‌زدگی مبارزه نمایید و روی پای خودتان بایستید»^۱

بیشتر بدانیم

هفتهٔ وحدت

یکی از ابتکارات جالب جمهوری اسلامی، تبدیل یک موضوع به ظاهر اختلافی میان اهل سنت و شیعیان، به یک عامل وحدت بود. برخی مورخان اهل سنت، تولد پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله را دوازدهم ربیع‌الاول و برخی مورخان شیعه، تولد ایشان را هفدهم ربیع‌الاول ذکر کرده‌اند؛ به همین جهت، برخی مسلمانان روز دوازدهم ربیع و برخی دیگر روز هفدهم ربیع را به عنوان سالروز تولد پیامبر گرامی می‌دارند.

جمهوری اسلامی بدون اینکه این تفاوت تاریخی را کنار بگذارد، ۱۲ تا ۱۷ ربیع‌الاول را روزهای گرامی داشت شخصیت پیامبر صلی الله علیه و آله و هفتهٔ وحدت اعلام کرد. اکنون بسیاری از مسلمانان که به برادری و وحدت مسلمانان علاقه‌مندند، از دوازدهم تا هفدهم ربیع‌الاول را گرامی می‌دارند و از این فرصت چندروزه برای جشن و شادمانی استفاده می‌کنند و به معرفی بیشتر شخصیت پیامبر می‌پردازند. البته متأسفانه کسانی که فقط به دنبال نزاع و اختلاف‌اند، با همین ابتکار هم مخالفت می‌کنند و در همین ایام، بر تبلیغات اختلافی خود می‌افزایند.

۱- برای اینکه ما مسلمانان بتوانیم وحدت میان خود را تقویت کنیم نیازمند اجرای چه برنامه‌هایی هستیم؟

برنامه‌ای برای وحدت مسلمانان

برای اینکه ما مسلمانان بتوانیم وحدت میان خود را تقویت کنیم و از قدرت حدود دو میلیارد مسلمان و امکانات بی‌نظیر سرزمین‌های اسلامی برای پیشرفت خود استفاده کنیم^۱ (نیازمند اجرای برنامه‌های دقیقی هستیم که نقشه‌های تفرقه‌افکنانهٔ استعمارگران و عوامل آنان را در سرزمین‌های اسلامی خنثی کند و دل‌های مسلمانان را به یکدیگر نزدیک کند).^۱ در اینجا به برخی از این اقدامات، اشاره می‌کنیم و می‌کوشیم آنها را در جامعهٔ خود گسترش دهیم:

۱- خود را از سایر مسلمانان دور ندانیم و برای پیشرفت جهان اسلام و پیروزی و سربلندی مسلمانان، در تمام نقاط جهان تلاش کنیم و به این سخن پیامبر گرامی توجه کامل داشته باشیم که فرمود:

۱- صحیفهٔ امام خمینی رحمته الله علیه، ج ۱۴، ص ۸۳.

۲- اقداماتی که باعث ایجاد وحدت میان مسلمانان می‌شود را بنویسید؟

مَنْ أَصْبَحَ وَ لَمْ يَهْتَمْ بِأَمْرِ الْمُسْلِمِينَ فَلَيْسَ بِمُسْلِمٍ.

«کسی که صبح کند و در اندیشه رسیدگی به سایر مسلمانان نباشد، مسلمان نیست»^۱.

۲- از اهانت و توهین به مقدّسات سایر مسلمانان خودداری کنیم. کسانی که می‌خواهند مسلمانان را با هم دشمن کنند، با استفاده از همین توهین‌ها، بذر دشمنی را میان مسلمانان می‌کارند و در موقع مناسب، محصول آن را درو می‌کنند تا به هدف خود برسند.

۳- از مظلومان در تمام نقاط جهان، با روش‌های درست دفاع کنیم و برای رهایی آنان از ظلم بکوشیم، و به این سخن رسول خدا ﷺ به خوبی عمل کنیم که فرمود:

«هرکس فریاد دادخواهی مظلومی را که از مسلمانان یاری می‌طلبد بشنود، اما به یاری آن مظلوم برنخیزد، مسلمان نیست»^۲.

۴- اعتقادات خود را با دانش و استدلال، ارتقا ببخشیم تا بتوانیم با دیگر مسلمانان براساس معرفت و استدلال سخن بگوییم و اعتقادات خود را به نحو صحیح و بدون نزاع و ناسزاگویی بیان کنیم. دفاع منطقی از اعتقادات، نه تنها سبب تفرقه و جدایی نمی‌شود، بلکه دل‌ها را به یکدیگر نزدیک می‌کند. بنابراین، لازم است برنامه‌ای برای شناخت بیشتر معارف قرآن، سیره و سنت پیامبر اکرم ﷺ و اهل بیت ایشان علیهم‌السلام تنظیم کنیم.

فعالیت کلاسی ۲

به نظر شما ما برای شناخت بیشتر معارف قرآن و تقویت اعتقادات خود، باید چه برنامه‌ای برای خود تنظیم کنیم؟ پاسخ بر عهده دانش آموز عزیز است

۵- کسانی را که به ظاهر، خود را مسلمان می‌نامند، ولی با دشمنان اسلام دوستی می‌ورزند، بشناسیم و فریب برنامه‌های آنان را نخوریم. روش این گروه‌ها چنین است که دشمنان اسلام مانند صهیونیست‌ها را دوست و برخی مسلمانان را دشمن معرفی می‌کنند؛ به طوری که مردم عادی به تدریج با دشمنان واقعی اسلام دوستی کنند و با گروهی از مسلمانان، دشمنی بورزند.^۲

فیلم (۱): دوله یک چیچی!

گروه تکفیری داعش مصداق امروزی این گروه هاست که با حمایت مالی برخی کشورهای منطقه و پشتیبانی آمریکا و غرب در صدد زشت نشان دادن چهره اسلام به مردم دنیا و کاستن از اقبال مردم به این دین هستند

فعالیت کلاسی ۳

با کمک دوستان خود، نمونه‌ای از این گروه‌ها و برنامه‌های آنان را بیان کنید.

۱- کافی، کلینی، ج ۲، ص ۱۶۳.

۲- «مَنْ سَمِعَ رَجُلًا يُنَادِي بِاللِّمْسَلِيمِينَ فَلَمْ يُجِبْهُ فَلَيْسَ بِمُسْلِمٍ»؛ کافی، کلینی، ج ۲، ص ۱۶۴.

حامیان وحدت

آیت‌الله سیدحسین طباطبایی بروجردی، معروف به آیت‌الله بروجردی رحمته‌الله علیه، یکی از بزرگ‌ترین مراجع تقلید در دوره معاصر بود. ایشان بین سال‌های ۱۳۲۵ تا ۱۳۴۰ هـ.ش ریاست حوزه علمی قم را بر عهده داشت و اکثریت شیعیان جهان برای دریافت احکام دینی به کتاب‌های ایشان مراجعه می‌کردند. ایشان به خوبی دریافته بود که یکی از عوامل عقب‌ماندگی مسلمانان، اختلاف و جدایی آنان است و متوجه بود که استعمارگران با برنامه‌های سری به دنبال ایجاد اختلاف میان مسلمانان‌اند. از این‌رو، در سال ۱۳۲۷ هـ.ش، با حمایت‌های ایشان و با

کمک برخی از علمای سرشناس دانشگاه الازهر مصر، مرکزی به نام «دارالتقريب بين المذاهب الاسلامية» تأسیس شد و ایشان با فرستادن نمایندگان به «دانشگاه الازهر» که بزرگ‌ترین دانشگاه مذهبی مصر و کشورهای عربی بود، زمینه‌های ارتباط را فراهم کرد.

در آن دوره، ریاست دانشگاه الازهر بر عهده «شیخ محمود شلتوت» بود. وی از پیشنهادهای آیت‌الله بروجردی استقبال کرد. این شخص که از بزرگ‌ترین دانشمندان اهل سنت شمرده می‌شد و ریاست بزرگ‌ترین دانشگاه مذهبی مصر را بر عهده داشت، به شدت مخالف گروه‌های تکفیری^۱ بود و در مقابل آنها می‌ایستاد.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی، «دارالتقريب» با جدیت بیشتر به کار خود ادامه داد و برنامه‌های

۱- به گروه‌های تندرو و افراطی گفته می‌شود که به نام اسلام سایر مسلمانان را متهم به کفر و شرک می‌کنند؛ مانند وهابیت و داعش.

مختلفی را به اجرا درآورد. یکی از این برنامه‌ها، برگزاری «هفته وحدت» و دیگری «کنفرانس سالانه وحدت اسلامی» است که دانشمندان جهان اسلام گرد هم جمع می‌شوند و درباره مسائل دنیای اسلام گفت‌وگو می‌کنند.

فیلم (۲) : نگاهی به فعالیت‌های وحدت آفرین آیت‌الله بروجردی و شیخ شلتوت

انواع سوالات درس ششم دین و زندگی یازدهم انسانی

پیشوای اسوه

تعیین کنید کدام یک از عبارات زیر صحیح و کدام یک غلط است؟

۱- پیامبر اکرم پس از سیزده سال تلاش برای هدایت مردم مدینه، با دعوت مردم مکه، به این شهر هجرت کرد

غلط

۲- اقوام و ملل پیشین بدین سبب، دچار سقوط شدند که در اجرای عدالت، تبعیض روا می داشتند **صحیح**

۳- رسول خدا (ص) کسانی را که فقط به عبادت می پرداختند و به کار توجه نمی کردند، مذمت نمی کرد **غلط**

۴- امام خمینی در هر فرصتی، مسلمانان را به «وحدت» دعوت می کرد و از اختلافات بازمی داشت **صحیح**

۵- رفتار رسول خدا با مردم به قدری محبت آمیز بود که مردم، ایشان را پدر مهربان خود می دانستند

صحیح

جاهای خالی را با استفاده از کلمات مناسب کامل کنید

۱- معمولا اطرافیان یک رهبر برای اینکه خود را به او نزدیک کنند، را نزد او بازگو می کنند

عیب دیگران

۲- پیامبر اکرم (ص) را که از سنت های غلط جاهلی بود، باطل کرد **برتری عرب بر غیرعرب**

۳- در میان صمیمیت‌ترین یاران پیامبر اکرم، شخصیت هایی چون و به چشم می خورد

سلمان از ایران - بلال از حبشه

۴- مهمترین ثمره اخوت مسلمانان با یکدیگر، به وجود آمدن قدرت بزرگی است که زورگویان و مخالفان با اسلام را از تجاوز به باز می دارد

حقوق ملت های مسلمان

۵- کسی که صبح کند و در به سایر مسلمانان نباشد، مسلمان نیست **اندیشه رسیدگی**

مجتبی محمودی، دبیر دین و زندگی شهرستان ایذه

لینک کانال تلگرام: t.me/mahmoudi_izeh